

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ПРАВ

У статті досліджуються особливості чинного законодавства України у сфері захисту прав споживачів у контексті досягнення цілей сталого розвитку та виконання зобов'язань України щодо адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу. Проаналізовано положення Закону України «Про захист прав споживачів» від 10 червня 2023 року, визначено його значення для формування сучасної системи захисту прав споживачів, розвитку електронної комерції та забезпечення належного рівня захисту прав учасників споживчих відносин.

Особливу увагу приділено дослідженню складових інституційної стійкості системи захисту прав споживачів, серед яких ефективно державне управління, інтеграція соціальних та економічних чинників, наявність сучасних інструментів захисту прав споживачів, а також залучення громадянського суспільства до реалізації державної політики у відповідній сфері.

Обґрунтовано, що вищевказаний Закон спрямований на гармонізацію українського законодавства із законодавством Європейського Союзу, враховує сучасні виклики цифрової економіки та запроваджує нові механізми захисту прав споживачів у сфері електронної комерції, зокрема інститут перевіреного продавця та функціонування Порталу е-покупець. Зроблено висновок, що впровадження нових правових механізмів сприятиме підвищенню рівня довіри споживачів до ринку, розвитку добросовісної конкуренції та досягненню цілей сталого розвитку в Україні.

Ключові слова: захист прав споживачів, сталий розвиток, електронна комерція, цифрові права споживачів, європейська інтеграція, інституційна стійкість, Портал е-покупець, цифрова економіка, приватне право.

Постановка проблеми. Захист прав споживачів є одним із ключових напрямів забезпечення соціальної справедливості, економічної безпеки та сталого розвитку сучасної держави. Активна цифровізація суспільних відносин, стрімке зростання електронної комерції та інтеграція України до європейського правового простору зумовлюють необхідність удосконалення правового регулювання у сфері споживчих відносин.

Особливої актуальності зазначене питання набуває в умовах реалізації Україною положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що передбачає адаптацію національного законодавства до *acquis* ЄС у сфері захисту прав споживачів. У цьому контексті важливим етапом стало прийняття Закону України «Про захист прав споживачів», який закладає нові підходи до регулювання споживчих відносин та враховує сучасні виклики цифрової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика захисту прав споживачів була предметом досліджень багатьох українських та зарубіжних уче-

них. Окремі аспекти правового регулювання споживчих відносин розглядалися у працях О. Дзери, Н. Кузнецової, Р. Майданика, В. Луця, І. Спасибо-Фатєєвої та інших учених. Водночас прийняття нового Закону України «Про захист прав споживачів» актуалізувало необхідність переосмислення традиційних підходів до захисту прав споживачів з урахуванням розвитку електронної комерції, цифрових послуг та європейських стандартів правового регулювання.

Метою статті є дослідження впливу нового законодавства у сфері захисту прав споживачів на забезпечення інституційної стійкості системи захисту прав споживачів та досягнення цілей сталого розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розвиток торгівлі завжди передбачав зростання економіки, покращення конкуренції, а, відповідно, в більшості – якості продукції. Водночас, паралельно з цим зростала роль держави і громадянських інституцій щодо захисту прав споживачів від недобросовісних виробників, продавців. А динамічний розвиток інтернету, ство-

рення соціальних мереж, електронних ринків торгівлі – marketplaces – вимагали вдосконалення законодавства, яке б забезпечувало ефективний захист прав консумерів в сучасних і хоча б короткострокових перспективах.

У 2021-2024 роках на одній з інтернет платформ було проведено дослідження е-комерції більше як 20 000 тисяч он-лайн магазинів. Очевидно, що серед такої кількості пропозицій, споживач може опинитися в невідповідній позиції, коли не матиме достатніх відомостей, не буде обізнаним, як себе поводити при порушенні свого права як споживача, при купівлі товарів у такий неоспісіб.

І тут власне, виникає необхідність дослідження тих законодавчих нововведень, які прийняті Верховною Радою України, і мають забезпечувати інституційну стійкість захисту прав споживачів.

Що ж собою являє це поняття. Ключовими, на нашу думку, елементами інституційної стійкості є ефективне управління, інтеграція, наявність інструментарію та залучення громадянського суспільства.

Давайте на основі цього проведемо аналіз нового Закону України «Про захист прав споживачів», який був прийнятий 10 червня 2023 року, але набере чинності не раніше дати припинення або скасування у нашій державі воєнного стану, що введено Указом Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

1. Ефективне управління задля ефективного захисту прав споживачів

Безперечно, ми маємо на увазі публічну владу державних органів, органів місцевого самоврядування. Їх здатність реагувати на нові виклики, розробляти та впроваджувати політики, які корелюються з потребами сьогодення. Одразу треба відзначити, що, незважаючи на воєнний стан, який триває в Україні через неспровоковану військову агресію російської федерації, національний законодавчий орган в державі функціонує, реагує на сучасні виклики, виконує вимоги для вступу в Європейський Союз. Зокрема, пункту 124 Плану пріоритетних дій Уряду, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р. Крім іншого, цей закон визначає механізми захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів.

Вводяться нові поняття, які раніше були відсутні у діючому Законі України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року.

Розглянемо їх значення.

Аналогічні товари – товари, які мають максимально подібні споживчі властивості, зокрема функціональні, якісні та технічні.

Діагностика – перевірка суб'єктом господарювання товару щодо його відповідності встановленим вимогам, які пред'являються до нього, зокрема пе-

редбаченим умовами договору, інформації про товар, наданій суб'єктом господарювання.

Договір таймшеру – договір, строк дії якого перевищує один рік, згідно з яким споживач за винагороду отримує право користування одним або декількома місцями для ночівлі протягом більш як одного періоду проживання.

Інтероперабельність цифрового вмісту – здатність товару з цифровим вмістом функціонувати з апаратними засобами чи програмним забезпеченням, відмінними від тих, з якими зазвичай використовуються товари з цифровим вмістом одного типу.

Кодекс поведінки – угода або набір правил, що визначають поведінку суб'єктів господарювання, які беруть на себе зобов'язання діяти відповідно до цього кодексу в одній або декількох сферах господарської чи професійної діяльності, та встановлюються суб'єктом господарювання або об'єднанням суб'єктів господарювання.

Комерційна практика - будь-яка діяльність, бездіяльність, спосіб поведінки або надання інформації про продукцію, включаючи її рекламування та просування на ринку, що безпосередньо пов'язані з постачанням та/або продажем продукції суб'єктом господарювання споживачу.

Перевірений продавець - статус, якого набуває суб'єкт електронної комерції, що пройшов електронну ідентифікацію, автентифікацію, зареєструвався на Порталі е-покупець та інформація про якого внесена до автоматизованої системи перевірених продавців.

Професійна сумлінність - рівень професійності та старанності суб'єкта господарювання, який відповідає очікуванням споживача та добросовісній комерційній практиці та/або загальним принципам добросовісності у сфері діяльності суб'єкта господарювання. Тощо.

Особливо важливого значення для підтвердження ефективного управління при розробленні нових політ, на нашу думку, має регламентація термінів «автоматизована система перевірених продавців» і «Єдиний державний веб-портал для споживачів у сфері електронної комерції (далі – Портал е-покупець)». Зокрема, Портал е-покупець визначається, як електронна інформаційно-комунікаційна система, в рамках якої здійснюються збирання, накопичення, обробка, захист, облік та надання споживачам інформації про суб'єктів електронної комерції, а також комунікація суб'єктів електронної комерції, споживачів, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про захист прав споживачів, та інших державних органів, які здійснюють захист прав споживачів у відповідних сферах у межах компетенції.

Важливим, можна сказати одним з фундаментальних нововведень, є закріплення в окремій статті права споживача на споживчу освіту та/або просвіту. Стаття 12 передбачає, що держава створює умови для здобуття споживачами знань, умінь та навичок, у тому числі в закладах освіти, з питань реалізації прав споживачів та механізмів їх захисту, а також вживає заходів, спрямованих на доведення до відома суб'єктів господарювання інформації про права споживачів та механізми їх захисту.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах освіти і науки, створює умови для здобуття споживачами в закладах освіти всіх рівнів (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти), а також у закладах позашкільної та післядипломної освіти потрібних знань з питань реалізації прав споживачів та механізмів їх захисту.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, які здійснюють захист прав споживачів, інформують споживачів з питань реалізації прав споживачів та механізмів їх захисту.

2. Інтеграція соціальних та економічних чинників в контексті захисту прав споживачів.

В контексті розгляду значення нового законодавства для інституційної стійкості захисту прав споживачів слід відмітити про необхідність поєднання економічних та соціальних факторів. Безперечно, будь які суспільні відносини регулюються правовими нормами з метою досягнення задоволеності їх учасників. Коли ми говоримо про захист прав споживачів, то однозначно на першому місці ми досліджуємо соціальний аспект, зокрема справедливність. А це у свою чергу має на увазі наявність можливості недопущення порушення прав або їх відновлення. У той же час, ми повинні говорити і про те, що існує й економічна складова цих відносин, оскільки вони безпосередньо пов'язані з застосуванням цивільно-правових договорів під час здійснення операцій, зокрема купівлі-продажу товарів, послуг. Отже, поєднання соціально-економічних факторів забезпечує наявність інтеграційного елемента.

3. Наявність інструментарію для захисту прав споживачів

У новому законі можна розділити їх на два блоки, з точки зору матеріального і процесуального права. Існує чітко визначений перелік прав споживача (матеріальне право) та способи захисту (процесуальне право). Розглянемо їх.

Отже, відповідно до ст. 4 нового закону споживачі мають право на:

- 1) безпечну та належної якості продукцію;
- 2) відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції;

3) вільний вибір продукції, запропонованої суб'єктом господарювання, та способу її оплати відповідно до законодавства;

4) споживчу освіту та/або просвіту;

5) своєчасне отримання повної, точної та достовірної інформації про продукцію;

6) ввічливе торговельне обслуговування;

7) захист своїх прав та вільний вибір механізму захисту прав;

8) об'єднання в громадські об'єднання споживачів (об'єднання споживачів).

2. Споживачі мають право здійснювати фото- та/або відеофіксацію порушення своїх прав, якщо це не суперечить закону.

3. Споживачі не можуть бути обмежені у реалізації інших прав, встановлених цим Законом, іншими актами законодавства України.

Водночас, слід обов'язково відмітити, що споживач також має обов'язок використовувати придбаний товар згідно з його цільовим призначенням та дотримуватися умов (вимог, норм, правил), встановлених виробником товару (виконавцем) в експлуатаційній документації. Адже, в інакшому випадку він утратить право на гарантійне обслуговування товару. І такі товари не підлягають обміну і поверненню.

Крім того, законодавець передбачив наступне.

Права споживача у разі придбання товару з недоліком.

Права споживача у разі придбання непридатного чи небезпечного харчового продукту.

Права споживача у разі порушення умов договору про виконання робіт (надання послуг).

Права споживача у разі здійснення попередньої оплати за продукцію.

Окремий розділ у новому законі присвячений системі захисту прав споживачів. До неї належать:

- 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту прав споживачів;
- 2) компетентний орган;
- 3) інші державні органи, які здійснюють захист прав споживачів у відповідних сферах;
- 4) органи місцевого самоврядування;
- 5) органи позасудового врегулювання спорів;
- 6) суди;
- 7) громадські об'єднання споживачів;
- 8) саморегулятивні організації.

Порядок подання скарги споживачем суб'єкту господарювання

Якщо споживач вважає, що його права порушені, він звертається в усній або письмовій формі для відновлення своїх прав до суб'єкта господарювання, з яким було укладено письмовий чи усний договір, у тому числі якщо такий договір укладено поза торго-

вельним чи офісним приміщенням або якщо укладено дистанційний договір.

Якщо права споживача не можуть бути відновлені невідкладно або споживач не згоден з відмовою суб'єкта господарювання у відновленні його прав, споживач звертається до такого суб'єкта господарювання письмово.

Споживач має право звертатися до суб'єкта господарювання особисто або через уповноважену на це іншу особу на підставі документів, оформлених відповідно до законодавства.

Споживач має право звертатися до суб'єкта господарювання із скаргою через Портал е-покупець для врегулювання споживчого спору.

Суб'єкт господарювання повинен розглянути скаргу споживача у строки, визначені Законом України «Про звернення громадян».

Скарга споживача повинна містити такі відомості: прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) споживача, місце проживання, номер телефону та/або поштову адресу, та/або адресу електронної пошти, та/або інформацію про інші засоби зв'язку; дату подання скарги та підпис споживача; обставини споживчого спору, свої вимоги та їх обґрунтування.

Застосування споживачем кваліфікованого або удосконаленого електронного підпису при надсиланні електронної скарги не вимагається, крім подання такої скарги через Портал е-покупець.

До скарги додаються копії документів, що підтверджують вчинення правочину, а також інші документи, що підтверджують обставини споживчого спору (за наявності).

Відповідь на скаргу може містити: 1) повідомлення про задоволення скарги споживача; 2) пропозиції щодо врегулювання споживчого спору; 3) відмову у задоволенні скарги споживача з наданням інформації про інші шляхи врегулювання споживчого спору.

Якщо споживач приймає пропозиції суб'єкта господарювання, споживчий спір вважається врегульованим.

Якщо суб'єкт господарювання відмовив у задоволенні вимог споживача або споживач не згоден з пропозиціями суб'єкта господарювання щодо розв'язання споживчого спору, споживач має право звернутися в порядку, визначеному законодавством, до: компетентного органу; інших державних органів, які здійснюють захист прав споживачів у відповідній сфері; органу місцевого самоврядування; органу позасудового врегулювання споживчих спорів; суду.

Порядок позасудового врегулювання спорів визначений статтею 40 нового закону і вона передбачає наступне.

Захист прав споживачів може здійснюватися органами позасудового врегулювання спорів між спо-

живачем та суб'єктом господарювання, порядок створення, статус та умови функціонування яких визначаються окремим законодавством. Органи позасудового врегулювання спорів розглядають справи, які стосуються:

1) продукції, придбаної на суму не більше ніж 50 тисяч гривень;

2) порушень порядку гарантійного ремонту або заміни продукції;

3) порушень умов доставки товарів, придбаних за договорами, укладеними поза офісним чи торговельним приміщенням.

Рішення, винесені органами позасудового врегулювання спорів відповідно до їх компетенції, є обов'язковими для виконання суб'єктами господарювання. У разі незгоди однієї із сторін з рішенням органу позасудового врегулювання спорів така сторона звертається з відповідним позовом до суду, до якого додається винесене по справі рішення органу позасудового врегулювання спорів. При цьому споживач має право звернутися до компетентного органу.

Судовий захист прав споживачів. Захист прав споживачів здійснюється судом у порядку, встановленому законодавством. При задоволенні вимог споживача суд одночасно вирішує питання щодо відшкодування моральної (немайнової) та/або майнової шкоди. Що також є важливою можна сказати превентивною формою запобігання порушення прав споживачів.

Моральна шкода за порушення споживчого договору може бути компенсована і в тому разі, коли умовами договору право на компенсацію моральної шкоди не передбачено.

Як зазначено у пункті 94 короткого змісту позовних вимог, вирішуючи спір щодо відшкодування моральної шкоди за порушення споживчого договору, зокрема у справі про порушення банком зобов'язання з повернення вкладу, суди мають враховувати, що моральна шкода за порушення цивільно-правового договору як спосіб захисту суб'єктивного цивільного права може бути компенсована і в тому разі, якщо це прямо не передбачено законом або тим чи іншим договором, і підлягає стягненню на підставі статей 16 та 23 ЦК України і статей 4 та 22 Закону про захист прав споживачів навіть у тих випадках, коли умовами договору право на компенсацію моральної шкоди не передбачено.

Крім того, споживач звільняється від сплати судового збору в усіх судових інстанціях. Також звільняються від сплати судового збору компетентний орган та громадські об'єднання споживачів у справах щодо захисту прав споживачів. І наявна судова практика також є тому підтвердженням.

Зокрема, в постанові Верховного Суду від 25.11.2020 у справі № 761/46977/18 зазначено: «порушені права можуть захищатись як у суді першої інстанції (при пред'явленні позову), так і на наступних стадіях цивільного процесу (апеляційна, касаційна). Ці стадії судового захисту є єдиним цивільним процесом, завдання якого є справедливий розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушеного права. Стаття 5 Закону «Про судовий збір» не містить норми про те, що пільги надаються лише за пред'явлення позову». Виходячи з викладеного, Верховний Суд прийшов до висновку, що споживач звільняється від сплати судового збору на всіх стадіях процесу.

Аналогічний висновок також зазначено Великою Палатою Верховного Суду у постанові від 21 березня 2018 року у справі № 761/24881/16-ц.

4. Залучення суспільства в контексті захисту прав споживачів.

Активна участь громадськості та зацікавлених сторін у процесах прийняття рішень. Очевидно, що ця складова для утвердження інституційної стійкості захисту прав споживачів ще формується і розвивається. Водночас, однією з перших громадських організацій була Київська спілка споживчих товариств, яка виникла 2-5 грудня 1908 року на другому з'їзді представників товариств Київської губернії. Вона стала першою провінційною спілкою в Україні.

Зараз діє, для прикладу, громадська організація «Громадське об'єднання захисту прав споживачів», громадська організація «Громадський контроль за-

хисту прав споживачів», громадська організація «Центр захисту прав споживачів України» тощо. У цьому контексті також важливим є створення в Україні незалежних асоціацій споживачів та контакти між представниками споживачів. Бо саме заохочення розвитку цих процесів також передбачає п. е) статті 415 Глави 20 Асоціації про ЄС.

Висновки. Прийняття Закону України «Про захист прав споживачів» є важливим кроком на шляху гармонізації національного законодавства із правом Європейського Союзу та реалізації міжнародних зобов'язань України у сфері захисту прав споживачів.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що аналізований нормативно-правовий акт формує належні передумови для забезпечення інституційної стійкості системи захисту прав споживачів шляхом удосконалення механізмів державного управління, розвитку цифрових сервісів, розширення процесуальних гарантій захисту прав споживачів та залучення інститутів громадянського суспільства. Особливого значення набувають нові інструменти функціонування електронної комерції, зокрема Портал е-покупець та система перевірених продавців, які покликані забезпечити прозорість ринку та підвищити рівень довіри споживачів до цифрового середовища.

У перспективі ефективно впровадження положень нового законодавства сприятиме досягненню цілей сталого розвитку, зміцненню правових гарантій споживачів та формуванню конкурентного й соціально відповідального ринку в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Петриченко А. Як українські інтернет-магазини працювали у 2021–2024 роках: e-commerce статистика і прогнози. Shop-Express. 24 вересня 2024. URL: <https://shop-express.ua/ukr/blog/ecommerce-statistics>
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 10.06.2023 р. № 3153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>
3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
4. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 р. № 276-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276-2021-p#Text>.
5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
7. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / за ред. О. В. Петришин та ін. Том 3 : Загальна теорія права. Харків: Право, 2017. С. 264. ISBN 978-966-937-233-8.
8. Юридична енциклопедія : у 6 т. / за ред. Ю. С. Шемшученко та ін. Том 5: «П—С». Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. 736 с. ISBN 966-7492-05-2.
9. Постанова Верховного суду України від 01.09.2020 р. у справі № 216/3521/16-ц. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/91644731?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01
10. Постанова Верховного суду України від 25.11.2020 р. у справі № 761/46977/18. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/93149944?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01

11. Постанова Верховного суду України від 21.03.2018 р. у справі № 761/24881/16-ц. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/73054749?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01
12. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ від 27.06.2014 р. № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/ed20140627#Text

REFERENCES

1. Petrychenko, A. (2024, September 24). How Ukrainian online stores worked in 2021–2024: E-commerce statistics and forecasts. *Shop-Express*. Retrieved from <https://shop-express.ua/ukr/blog/ecommerce-statistics> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023, June 10). *On consumer rights protection* (Law of Ukraine No. 3153-IX). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text> [in Ukrainian].
3. President of Ukraine. (2022, February 24). *On the introduction of martial law in Ukraine* (Decree No. 64/2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukrainian].
4. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, March 24). *On approval of the Government's priority action plan for 2021* (Order No. 276-p). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276-2021-p#Text> [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991, May 12). *On consumer rights protection* (Law of Ukraine No. 1023-XII). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003, January 16). *Civil Code of Ukraine* (Law of Ukraine No. 435-IV). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
7. Petryshyn, O. V., et al. (Eds.). (2017). *Great Ukrainian legal encyclopedia* (Vols. 1–20, Vol. 3: *General theory of law*, p. 264). Pravo [in Ukrainian].
8. Shemshuchenko, Yu. S., et al. (Eds.). (2003). *Legal encyclopedia* (Vols. 1–6, Vol. 5: *P–S*). Ukrainska Entsyklopediia im. M. P. Bazhana [in Ukrainian].
9. Supreme Court of Ukraine. (2020, September 1). Resolution in case No. 216/3521/16-ц. Retrieved from https://verdictum.ligazakon.net/document/91644731?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01 [in Ukrainian].
10. Supreme Court of Ukraine. (2020, November 25). Resolution in case No. 761/46977/18. Retrieved from https://verdictum.ligazakon.net/document/93149944?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01 [in Ukrainian].
11. Supreme Court of Ukraine. (2018, March 21). Resolution in case No. 761/24881/16-ц. Retrieved from https://verdictum.ligazakon.net/document/73054749?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01 [in Ukrainian].
12. *Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part* (2014, June 27). (International document No. 984_011). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/ed20140627#Text [in Ukrainian].

CHERNEHA ROMAN

Doctor of Law, Associate Professor, Associate Professor in the Department of Law at the Higher Education Institution “Academician Yuriy Bugay International Scientific and technical University”

TO THE ISSUE OF CONSUMER PROTECTION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION AND THE DEVELOPMENT OF DIGITAL RIGHTS

Problem setting. Consumer protection is one of the key areas for ensuring social justice, economic security, and sustainable development in a modern state. The rapid digitization of social relations, the rapid growth of e-commerce, and Ukraine’s integration into the European legal space necessitate improvements to the legal framework governing consumer relations.

This issue is particularly relevant in the context of Ukraine’s implementation of the provisions of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, which requires the adaptation of national legislation to the EU *acquis* in the field of consumer protection. In this context, the adoption of the Law of Ukraine “On Consumer Protection” marked an important milestone, as it establishes new approaches to regulating consumer relations and takes into account the contemporary challenges of the digital economy.

Analysis of recent studies and publications. The issue of consumer protection has been the subject of research by many Ukrainian and foreign scholars. Specific aspects of the legal regulation of consumer relations have been examined in the works of O. Dzery, N. Kuznetsova, R. Maidanik, V. Lutsi, I. Spasibo-Fateyeva, and other scholars. At the same time, the adoption of the new Law of Ukraine “On Consumer Protection” has highlighted the need to rethink traditional approaches to consumer protection, taking into account the development of e-commerce, digital services, and European standards of legal regulation.

Article’s main body. This article examines the characteristics of Ukraine’s current consumer protection legislation in the context of achieving sustainable development goals and fulfilling Ukraine’s obligations to align its national legislation with European Union law. The provisions of the Law of Ukraine “On Consumer Protection” dated June 10, 2023, are analyzed, and its significance for the formation of a modern consumer protection system, the development of e-commerce, and ensuring an adequate level of protection for the rights of participants in consumer relations is determined.

It is argued that the aforementioned Law is aimed at harmonizing Ukrainian legislation with European Union law, takes into account the modern challenges of the digital economy, and introduces new mechanisms for protecting consumer rights in the field of e-commerce, in particular the institution of a verified seller and the operation of the e-Buyer Portal. It is concluded that the introduction of new legal mechanisms will contribute to increasing consumer confidence in the market, fostering fair competition, and achieving sustainable development goals in Ukraine.

Conclusions and prospects for development. The adoption of the Law of Ukraine “On Consumer Protection” is an important step toward harmonizing national legislation with European Union law and fulfilling Ukraine’s international obligations in the area of consumer protection.

Keywords: consumer protection, sustainable development, e-commerce, digital consumer rights, European integration, institutional resilience, e-Buyer Portal.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Чернега Р. Т. До питання про захист прав споживачів в умовах євроінтеграції та розвитку цифрових прав. *Право та інновації*. 2026. № 2 (54). С. 98–104. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-2\(54\)-13](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-2(54)-13).

Дата подання автором: 27.05.2026

Дата прийняття після рецензування: 04.06.2026

Дата опублікування: 15.06.2026